समिती दर्पण

जानेवारी– फेब्रुवारी २०२२

विद्यार्थी साहाय्यक समिती : दूरध्वनी : ०२०-२५५३३६३१, मोबाईल : ९४०४८५५५३०
ईमेल : info@samiti.org, वेबसाईट : www.samiti.org

समितीविषयी...

ग्रामीण भागातील हजारो विद्यार्थ्यांच्या जीवनात परिवर्तन घडविणारी संस्था आणि युवा परिवर्तनाचे केंद्र म्हणून विद्यार्थी साहाय्यक समितीच्या कामाकडे पाहावे लागेल. गुणवत्ता आहे, परंतु पैशांअभावी शहरात येऊन उच्चशिक्षण घेता येत नाही, अशा विद्यार्थ्यांसाठी पुण्यात अतिशय माफक दरात राहण्याची आणि जेवणाची सोय उपलब्ध करून द्यावी, या हेतूने डॉ. अच्युतराव आपटे, स्वातंत्र्यसेनानी हरिभाऊ फाटक, सुमित्राताई केरकर आदींनी सन १९५५ मध्ये समितीची स्थापना केली. पाच विद्यार्थ्यांची वेगवेगळ्या घरी वाराने जेवणाची सोय करण्यापासून कामाला सुरवात झाली. आज समितीची पुण्यात पाच वसतिगृहे आहे. त्यात ७५० विद्यार्थी– विद्यार्थिनींची निवास– भोजनाची व्यवस्था तर आहेच, शिवाय त्यांच्या व्यक्तिमत्त्व विकासासाठी विविध उपक्रम राबविले जात आहेत. स्वच्छता, समता आणि श्रमप्रतिष्ठा या त्रिसूत्रीवर समितीचे काम चालते.

मुलींच्या नवीन वसतिगृहाची पायाभरणी

उभारणीसाठी सरसावले दाते, २५० विद्यार्थिनींची होणार सोय

पुणे : विद्यार्थी साहायक समितीसाठी २१ फेब्रुवारी हा दिवस गुढीपाडवाच होता, चांगल्या कामाची मुहूर्तमेढ रोवली गेली. गेली काही वर्ष उराशी बाळगलेले स्वप्न साकार होत होते. मुलींसाठीच्या तिसऱ्या वसतिगृहाच्या कामाचे भूमिपूजन झाले. लजपतराय भवन वसतिगृहाच्या आवारात आधुनिक पद्धतीने उभारण्यात येणाऱ्या या वसतिगृहाच्या उभारणीसाठी अनेक दाते या कार्यक्रमातच पुढे आले. त्यांच्या दातृत्वामुळे या वसतिगृहाच्या कामाला गती मिळेल आणि आणखी २५० विद्यार्थिनींचे पुण्यात येऊन उच्चशिक्षण घेण्याचे स्वप्न पूर्ण होईल.

ग्रामीण भागातून उच्चशिक्षणासाठी पुण्यात येऊ इच्छिणाऱ्या मुलींची संख्या दिवसेंदिवस वाढते आहे. पण मुलीला मोठ्या शहरात शिक्षणासाठी पाठवताना पालकांना काळजी असते ती तिच्या सुरक्षिततेची. त्यामुळे विद्यार्थी साहायक समितीच्या वसतिगृहात प्रवेश मिळत असेल तरच पुण्याला पाठवणार, अशी अनेक पालकांची भूमिका असते. मात्र समितीत प्रवेशाला मर्यादा असल्याने अनेक मुलींना विन्मुख परत पाठवावे लागत होते. त्यातून सध्याच्या दोन वसतिगृहांबरोबरच मुलींसाठी आणखी एक वसतिगृह उभारण्याचा निर्णय घेण्यात आला. समितीच्या लजपतराय भवनाच्या आवारात जागा होती, पण वसतिगृहाच्या बांधकामाच्या खर्चाचे शिवधनुष्य पेलायचे होते. मात्र

खर्चू नका देवासाठी पैसा ।
शिक्षणाला पैसा तोच द्या हो ।।
नको मंदिरांची करावया भर ।
छात्र जो हुशार त्यास द्यावा।।

संत गाडगे महाराजांच्या या विचारांचा अंगिकार करत अनेक दानशूर पुढे आले आणि त्यातून आता वसतिगृहाचे स्वप्न साकार होणार आहे.

मुलींच्या नवीन वसतिगृहाच्या कामाचे भूमिपूजन करताना प्रसिद्ध उद्योजक विनोद जाधव आणि मान्यवर.

दुबईस्थित प्रसिद्ध उद्योजक विनोद जाधव, मराठवाडा मित्र मंडळाचे कार्याध्यक्ष भाऊसाहेब जाधव, आत्मजा फाउंडेशनच्या संस्थापक प्रीती राव, समितीचे अध्यक्ष प्रतापराव पवार, कार्यकारी विश्वस्त तुकाराम गायकवाड यांच्या हस्ते या वसतिगृहाच्या कामाचे भूमिपूजन झाले.

आपली जडणघडण समाजामुळेच होते, त्यामुळे आपण समाजाचे देणे लागतो, या भावनेने या कार्यक्रमात अनेक दानशूर हात पुढे आले. दहा लाखांपासून अडीच कोटी रुपयांपर्यंतची मदत यावेळी जाहीर झाली.

तुकाराम गायकवाड यांनी प्रास्ताविकात समितीच्या कार्याची माहिती दिली. आर्किटेक्ट राजेश पाटील यांनी नवीन वसतिगृहाच्या आराखड्याचे सादरीकरण केले. सुप्रिया केळवकर यांनी सूत्रसंचालन केले व आभार मानले.

देणाऱ्याचे हात हजारो...

ज्येष्ठ बांधकाम व्यावसायिक नितीनभाई कारिया यांनी या प्रकल्पासाठी अडीच कोटी रुपयांची देणगी या कार्यक्रमात जाहीर केली. पुण्यातील प्रसिद्ध आरसीसी कन्सल्टन्ट जी. ए. भिलारे हे प्रकल्पाच्या आरसीसी कंसल्टन्सीचे काम विनामूल्य करणार आहेत. या वसतिगृहाच्या एका खोलीच्या बांधकामाचा खर्च १० लाख रुपये आहे. माजी विद्यार्थी प्रदीप मांडके, राजू इंगळे, विजय कदम, बाळासाहेब शेलार, समितीचे खजिनदार संजय अमृते, पद्माकर जावडेकर, सचिन इटकर, पद्मजा भोसले, सचिन आपटे, हुकमानी यांनी प्रत्येकी एका खोलीची तर समितीचे नियमित देणगीदार विनायक खंडकर यांनी दोन खोल्यांच्या खर्चाची जबाबदारी घेतली. यातील संकलनाचा मोठा वाटा विश्वस्त तुषार रंजनकर यांनी उचलला. भाऊसाहेब जाधव यांच्या पत्नी सौ. रंजना यांनी यावेळी एक लाख रुपयांचा धनादेश दिला. १० लाखांची देणगी देणाऱ्यांचे नाव खोलीला देण्यात येणार असून, ही देणगी पुढील तीन वर्षांत टप्प्याटप्प्याने देता येणार असल्याचे खजिनदार अमृते यांनी सांगितले.

“ शून्यातून कोणीही निर्माण होत नाही. प्रत्येकाच्या निर्मितीत समाजाचा सहभाग असतो. याची जाणीव ठेवला पाहिजे. शिक्षण आणि आरोग्य क्षेत्रात मोठे काम उभारण्याची गरज आहे. विद्यार्थी साहाय्यक समितीचे कार्य आदर्शवत व पथदर्शी असल्याने या संस्थेसोबत काम करण्यात आनंद मिळतो.

– विनोद जाधव, दुबईस्थित प्रसिद्ध उद्योजक

“ मुलींच्या शिक्षणासाठीचा खर्च ही मोठी गुंतवणूक आहे. कारण मुलगी शिकली तर दोन कुटुंबे शिक्षित होतात. त्यामुळे आत्मजा फाउंडेशनच्या माध्यमातून मुलींच्या शिक्षणासाठी काम करत आहे. विद्यार्थी साहाय्यक समितीचे काम पारदर्शी आहे. त्यामुळे समितीला मुलींच्या शिक्षणासाठी जास्तीत जास्त मदत करणार आहे.

– प्रीती राव, आत्मजा फाउंडेशन

“ मराठवाडा मित्र मंडळ आणि विद्यार्थी साहाय्यक समिती या संस्थांचे कार्य सारखेच आहे. ग्रामीण भागातून पुण्यात शिक्षणासाठी येणाऱ्या विद्यार्थ्यांच्या मदतीकरिता आम्ही एकत्रित काम करत आहोत. प्रस्तावित मुलींच्या वसतिगृहातील एक मजला मराठवाडा मित्र मंडळ संस्था दत्तक घेणार आहे. त्यातून जवळपास ७५ मुलींची सोय होईल.

– भाऊसाहेब जाधव, कार्याध्यक्ष, मराठवाडा मित्र मंडळ

“ सरकारी अनुदानाशिवाय विद्यार्थी साहाय्यक समितीने गेल्या ६७ वर्षात हजारो मुलांना घडविले आहे. सध्या ७५० विद्यार्थ्यांची क्षमता आहे. आता आणखी २५० मुलींची सोय होईल. हे वसतिगृह दानशूरांच्या सहभागातून उभे राहत आहे. माजी विद्यार्थ्यांचा या कामात सहभाग वाढतो आहे, याचा आनंद वाटतो. अनेक व्यक्ती, संस्था सोबत येत असल्याने समाजासाठी समाजाच्या साहाय्याने हे काम प्रभावीपणे होत आहे.

– प्रतापराव पवार, अध्यक्ष, विद्यार्थी साहाय्यक समिती

डॉ. अच्युतराव यांच्या आठवणींना उजाळा

स्मृतिदिनी ’अच्युतराव आठवताना’ कार्यक्रमाद्वारे व्यक्त केली कृतज्ञता

पुणे : ग्रामीण भागातील हुशार, होतकरू विद्यार्थ्यांना पुण्यासारख्या विद्येच्या माहेरघरी येऊन उच्चशिक्षण घेता यावे, उज्ज्वल भवितव्यासाठी त्यांना वेगवेगळ्या संधी उपलब्ध व्हाव्यात, या उद्देशाने विद्यार्थी साहायक समितीची स्थापना झाली. डॉ. अच्युतराव आपटे यांनी समिती रुपात लावलेल्या या रोपट्याचा आज वटवृक्ष झाला आहे. ग्रामीण भागातील गरीब, गरजू घटकांतील हजारो विद्यार्थ्यांसाठी तो आधारवड बनला आहे. अच्युतरावांनी अनेक मुलांच्या आयुष्याला दिशा दिली. अनेकांच्या जीवनाचे ते शिल्पकार ठरले. आज यशाच्या मार्गावर चालणाऱ्या अशा काही जणांनी अच्युतरावांच्या आठवणींना उजाळा देत त्यांच्याविषयी कृतज्ञता व्यक्त केली.

निमित्त होते डॉ. अच्युतराव आपटे स्मृतिदिनानिमित्त आयोजित अच्युतराव आठवताना या विशेष कार्यक्रमाचे. फर्ग्युसन रस्त्यावरील समितीच्या आपटे वसतिगृहातील सभागृहात हा कार्यक्रम ८ जानेवारी रोजी झाला.डॉ. आपटे यांनी युवा परिवर्तनासाठी केलेले कार्य समाजासाठी प्रेरक आहे, असे प्रतिपादन संगणक तज्ज्ञ डॉ. दीपक शिकारपूर यांनी यावेळी केले. आत्मविश्वास, इच्छाशक्ती, सकारात्मकता, क्रियाशीलता आणि महत्वाकांक्षा असेल, तर यशाचे क्षितीज आपण गाठू शकतो. नियमित शिक्षणासह परदेशी भाषा शिकण्यावर विद्यार्थ्यांनी भर द्यावा, असेही त्यांनी सांगितले.

यावेळी माजी विद्यार्थी सुभाषचंद्र भोसले व सुधाकर न्हाळदे यांनी अच्युतराव यांच्या आठवणींना उजाळा दिला. समितीचे कार्यकारी विश्वस्त तुकाराम गायकवाड, विश्वस्त सुप्रियाताई केळवकर, खजिनदार संजय अमृते, विश्वस्त रत्नाकर मते, तुषार रंजनकर, कार्यकर्ते मनोज गायकवाड, गणेश कळसकर, स्नेहा फडके आदी उपस्थित होते.

यावेळी सुभाष आपटे यांच्या देणगीतून गुणवंत विद्यार्थी सोनू राठोड, अस्मिता शिंदे, निशान रॉय, नंदकिशोर घुगे, सोहम दरेकर यांना शिष्यवृत्ती प्रदान करण्यात आली. सुप्रिया केळवकर यांनी सूत्रसंचालन केले व आभार मानले.

डॉ. अच्युतराव आपटे यांना अभिवादन करताना डावीकडून कार्यकारी विश्वस्त तुकाराम गायकवाड, डॉ. दीपक शिकारपूर, सुभाषचंद्र भोसले, सुधाकर न्हाळदे आणि तुषार रंजनकर.

“ डॉ. अच्युतराव आपटे यांनी ग्रामीण विद्यार्थ्यांच्या शिक्षणाचे ध्येय ठेवून सुरू केलेला हा प्रवास अनेकांसाठी प्रेरणास्रोत आहे. त्यांनी जपलेले सामाजिक भान आणि जोडलेली असंख्य माणसे ही त्यांनी लावलेल्या रोपट्यापासून वटवृक्षापर्यंत रूपांतर होणाऱ्या प्रवासाचे साक्षीदार आहेत. फळाची अपेक्षा न धरता त्यांनी आपले आयुष्य समाजाला अर्पण केले. त्यांच्या विचारांचा वारसा घेऊन आपण प्रगती करणे गरजेचे आहे.

– डॉ. दीपक शिकारपूर, संगणक तज्ज्ञ

“ अच्युतराव आपटे हे माझ्या आयुष्याचे खरे शिल्पकार आहेत. पुस्तके आणि माणसांचे चेहरे वाचायला आपटेसरांनी कायमच शिकवले. स्वावलंबन, प्रामाणिकता ही त्यांची शिकवण होती. आयुष्य जगताना त्यांचे विचार प्रत्येक टप्प्यावर महत्त्वपूर्ण ठरत आहेत.

– सुभाषचंद्र भोसले, माजी विद्यार्थी

“ अच्युतराव आपटे यांच्या विचारांच्या माध्यमातून कित्येक विद्यार्थी घडले आहेत. त्यांचा विद्यार्थी होण्याचे भाग्य मला लाभले. धर्मनिरपेक्षता हा अच्युतराव आपटे यांचा स्थायीभाव होता. धार्मिक पूजाअर्चा करण्यापेक्षा सामाजिक कार्य करण्यावर त्यांचा अधिक भर असे.

– सुधाकर न्हाळदे, माजी विद्यार्थी

आठवणीचे पान

दर्जेदार तेच देण्याचा आग्रह

मनोहर किनरे

विद्यार्थी साहायक समितीशी मी जोडला गेलो ते सुमित्रा सदन वसतिगृहाचे बांधकाम करताना. मी आणि वझे असे दोघांनी एकत्रित हे काम केले. त्या अनुभवातून सध्याच्या डॉ. अच्युत शंकर आपटे वसतिगृहाचे काम मला मिळाले. अनेकांनी यासाठी निविदा भरल्या होत्या, परंतु माझी निवड झाली.

समितीचा व्यवहार अतिशय स्वच्छ आहे. वसतिगृहाचे बांधकाम सुरू असताना अच्युतरावांनी येथे सर्व गोष्टी दर्जेदार द्यायच्या, विद्यार्थ्यांना दुय्यम दर्जाचे काही द्यायचे नाही, समितीचे विद्यार्थी म्हणून आपल्याला काही कमी आहे, असे वाटता कामा नये, असे आम्हाला स्पष्ट सांगितले होते. वसतिगृहाच्या खोल्या, फर्निचर याबाबत त्यांनी स्वतः अनेक ठिकाणांहून माहिती घेऊन चांगले तेच येथे करण्याचा प्रयत्न केला. ते अतिशय स्पष्टवक्ते होते. त्यामुळे त्यांच्याबद्दल मनात कायम आदर आहे. महापालिकेचे अधिकारी आणि समितीचे हितचिंतक ल. नी. किंकर साहेबांच्या सहकार्याने याच कामात अजून एका मजल्याचे काम करायला मिळाले. यादवराव कुलकर्णी, रमाकांत तांबोळी, मोडक, चंद्रचूड साहेबांचे त्यावेळी सहकार्य लाभले. आता मी मुंबईत स्थायिक असून बांधकाम व्यवसाय बंद केला आहे. पण समितीच्या कामामुळे देणगीदार म्हणून पुन्हा जोडला गेलो आहे.

समिती वृत्त

अहमदनगरमध्येही वसतिगृह

विद्यार्थी साहायक समितीच्या ६५ वर्षांच्या इतिहासात एक सुवर्णक्षण नुकताच नोंदविला गेला. समितीने प्रथमच पुण्याबाहेर स्वतःच्या मालकीची जागा खरेदी केली. अहमदनगर येथे (स. नं. १२/२ अ, प्लॉट नं. २ + ३ मौजे नालेगाव, अहमदनगर) एकूण ९१३.६४ चौरस मीटर जागेचे खरेदीखत पूर्ण झाले. पुण्याप्रमाणेच आता अहमदनगरमध्ये मोठ्या शैक्षणिक संस्था उभारल्या आहेत. तेथेही शिक्षणासाठी ग्रामीण भागातील अनेक गरीब, होतकरू विद्यार्थी उत्सूक आहेत. या विद्यार्थ्यांची राहण्याची व्यवस्था व्हावी, तसेच समितीच्या विविध उपक्रमांचा लाभ घेत त्यांच्याही आयुष्याला दिशा मिळावी, या हेतूने समितीने आपले कार्यक्षेत्र वाढविण्याचा निर्णय घेतला आहे. त्यातून अहमदनगर येथे वसतिगृहाची उभारणी करण्यात येणार आहे.

ग्रंथालय होणार 'यूजरफ्रेंडली'

सध्याच्या काळात एखादी गोष्ट यूजरफ्रेंडली असेल, तर तरुण वर्ग त्याकडे लगेचच आकर्षित होताना दिसतो. हेच तत्व लक्षात घेऊन समितीच्या आपटे वसतिगृहातील ग्रंथालय विद्यार्थ्यांना सहज वापरता यावे, यासाठी त्याचे सुसूत्रीकरण आणि आधुनिकीकरणाचे काम हाती घेण्यात आले आहे. या ग्रंथालयातील अवांतर वाचन व विविध अभ्यासक्रमाच्या पुस्तकांचे वर्गीकरण पूर्ण झाले असून या सर्व पुस्तकांच्या नोंदी संगणक प्रणालीत करून त्यांना विशिष्ट नंबर दिला जाणार आहेत. त्यामुळे ग्रंथालयात हवे असलेले पुस्तक सहज मिळणे शक्य होणार आहे.

'आयएसओ'साठी तयारी

सुमारे ६५ वर्षांची परंपरा लाभलेल्या विद्यार्थी साहायक समितीच्या कामकाजातील पारदर्शकता, शिस्त आणि स्वच्छ व्यवहाराची प्रशंसा कायमच केली जाते. समितीच्या कामाला आंतरराष्ट्रीय स्तरावरील मान्यता प्राप्त व्हावी, यासाठी आयएओ मानांकन मिळविण्याकरता सध्या प्रक्रिया सुरू करण्यात आली आहे. समितीतील कर्मचाऱ्यांच्या कार्यशाळा सुरू असून आयएसओच्या निकषांनुसार अनेक बाबींची अंमलबजावणीही सुरू केली आहे.

प्रवेश प्रक्रियेला सुरुवात

कोरोनाच्या संसर्गामुळे गेल्या दोन वर्षांपासून बंद असलेली महाविद्यालये आता सुरू होत आहेत. त्यामुळे समितीच्या वसतिगृहांमध्येही विद्यार्थ्यांना प्रवेश देण्यास सुरुवात झाली आहे. यंदा प्रथमच ऑनलाइन पद्धतीने प्रवेश प्रक्रिया राबविण्यात आली असून ग्रामीण विद्यार्थ्यांकडून त्याला मोठा प्रतिसाद मिळाला आहे. ऑनलाइन प्रक्रियेमुळे विद्यार्थ्यांचा अर्ज भरण्यासाठी पुण्यात येण्याचा खर्च आणि वेळ वाचला आहे. अर्जांनुसार विद्यार्थ्यांना पुण्यात बोलावून त्यांच्या मुलाखती घेऊन पात्र विद्यार्थ्यांना प्रवेश देण्यात येत आहे.

माजी विद्यार्थ्यांना आवाहन

विद्यार्थी साहायक समितीच्या माजी विद्यार्थ्यांचा स्नेहमेळावा दरवर्षी फेब्रुवारी महिन्याच्या शेवटच्या रविवारी आयोजित केला जातो. गेल्यावर्षी कोरोनाच्या प्रार्दुभावामुळे त्यात खंड पडला. मात्र यंदा हा मेळावा येत्या २७ फेब्रुवारीला स. ९ ते दु. ३ या वेळात समितीच्या लजपतराय भवन वसतिगृहात होणार आहे.

शिंपल्यातील मोती

समितीच्या पाठबळामुळेच जुळला जीवनाचा ताळेबंद

मी सन २०१० ते २०१५ या दरम्यान समितीच्या वसतिगृहात वास्तव्यास होतो. त्या काळातील खूप साऱ्या गोड आठवणी घेऊन जगतो आहे. मी मूळचा अहमदनगर जिल्ह्यातील अकोले तालुक्यातील एका अगदी छोट्याशा गावातला. बारावीनंतर शिक्षणासाठी पुण्यात यायची खूप इच्छा होती. त्याकरता राहण्यासाठी समितीच्या वसतिगृहात प्रवेश मिळावा, यासाठी बारावीला ६० टक्क्यांहून अधिक गुण मिळवण्यासाठी धडपड केली. परिश्रम घेतले.

पण समितीची प्रवेशप्रक्रिया म्हणजे एखाद्या मोठ्या कंपनीच्या मुलाखतीपेक्षा अवघड... मात्र निरपेक्ष. मी दहावीला एकदा अनुत्तीर्ण झालो होतो, त्यामुळे प्रवेश मिळेना. बारावीला ७५ टक्के गुणे, अकाऊंट विषयात १०० पैकी १०० पण तरीही दहावीत एकदा नापास असल्यामुळे प्रवेश नाकारण्यात आला. १५ ते २० दिवसांच्या अथक प्रयत्नांनंतर कसाबसा प्रवेश मिळाला, तोही सी.ए. करणार आहे, असे सांगितल्यामुळे.

काका दिनकर वैद्य समितीचे कार्यकर्ते आहेत, परंतु पुतण्या असूनही त्यांना माझ्या प्रवेशासाठी फार काही आग्रह करता येत नव्हता. समितीमध्ये अगदी अल्प अशा फीमध्ये वर्षभर राहणे, खाणे याबरोबरच शैक्षणिक पुस्तके, कॉम्प्युटर व सर्वांगिण विकासासाठी लागणाऱ्या सुखसुविधा मिळत होत्या. समितीची अद्ययावत लायब्ररी आहे. लायब्ररीमध्ये रात्री उशिरापर्यंत आम्ही अभ्यास करत बसायचो.

समितीमध्ये कमवा व शिकवा या उपक्रमात मला सकाळ प्रेसच्या कागद विभागणी विभागात काम मिळाले होते. त्यावेळी एका तासाला आम्हाला १५ रुपये मिळायचे. समितीमध्ये विद्यार्थी आला, की त्याला स्वावलंबन, स्वाभिमान, व्यक्तिमत्व विकास, आत्मविश्वास, सामाजिक बांधिलकी य़ा सर्वांचा ठेवा समितीकडून मिळतोच मिळतो. त्यासाठी समितीमध्ये कमवा व शिका, आठवड्यातील चार तास काम, नियमित योगासने, पाल्य– पालक योजना, आठवड्याची सर्व समिती परिसराची साफसफाई असे विविध उपक्रम राबविले जातात. समितीमध्ये मला रोज सायंकाळी अर्धा तास मेसमध्ये काम करावे लागे. रोज सकाळी सर्व विद्यार्थ्यांना मिळणारे दूध आणि कमीत कमी समितीच्या मेसचे महिन्याचे ४५० रुपये कमवावे, त्याचबरोबर विद्यार्थ्यांना कष्टाची किंमत व आपल्या वेळेची जाणीव व्हावी, असा समितीचा या मागील सरळ उद्देश आहे.

समितीमध्ये सर्व दैनंदिन कामांचे नियोजन विद्यार्थ्यांनाच करावे लागते, त्यातून communication skill, stage daring अशा गुणांचा विकास झाला, मी समितीमध्ये २ वर्षे विद्यार्थी प्रमुख होतो. अभ्यास सुरू असताना मी डॉक्टर अशोक कामत सर यांच्याकडे बागकाम करायला जायचो. ते समितीचे देणगीदारही होते.

समितीचे विद्यार्थी कुठेही गेले तरी आपली वेगळी ओळख निर्माण करण्याची क्षमता त्यांच्यामध्ये असते. त्याचे बाळकडू समितीतील वास्तव्यात मिळते. समितीमध्ये प्रवेश मिळाल्यामुळे हुशार, होतकरू विद्यार्थ्यांचा सहवास लाभला. खूप चांगले मित्र झाले. समिती म्हणजे या सर्व विद्यार्थ्यांसाठी घरच आहे. समितीने आमची खूप काळजी घेतली, खूप चांगल्या सवयी येथे लागल्या. शिक्षणासाठी मार्गदर्शन आणि पोषक वातावरण मिळाले. येथे राहिल्यामुळेच मी माझे सी.ए. होण्याचे स्वप्न पूर्ण करू शकलो. यात समितीचे पाठबळ मोठे आहे.

समितीमधून बाहेर पडल्यानंतर मी समितीचे माजी विद्यार्थी व कार्यकर्ते राजेंद्र ततार यांच्यामुळे सदाशिव पेठत संस्कार वाणी फाउंडेशनमध्ये दोन वर्ष राहिलो व तिथूनच सन २०१७ मध्ये मी सी.ए. होऊन बाहेर पडलो. माझ्या जीवनात समिती आणि संस्कार वाणी फाउंडेशन परिवाराचे मोठे स्थान आहे.

विद्यार्थी साहायक समिती गरजू विद्यार्थ्यांना आर्थिक मदत देखील करते. मीही या मदतीचा एक लाभार्थी आहे. गरजेच्या काळात समितीने खूप मदत केली, आता वेळ आहे आपण आपल्या समितीरुपी आईची काळजी घेण्याची... तिला मदत करण्याची... आपल्यासारखे अनेक विद्यार्थी मदतीच्या प्रतिक्षेत आहेत. त्यांनाही आपल्यासारखे घडविण्याची आपली जबाबदारी आहे.

– विकास वैद्य, सी. ए.
(माजी विद्यार्थी– सन २०१०– २०१५)

पुरस्कारांतून जागविल्या वसुधाताईंच्या स्मृती

डॉ. विभा सुराणा, रणजित गाडगीळ यांचा उल्लेखनीय कार्याबद्दल सन्मान

पुणे : कार्यकर्त्या म्हणून त्या विद्यार्थी साहायक समितीत काम करू लागल्या आणि अल्पावधीतच त्यांचे समितीशी घट्ट नाते जुळले. व्यासंगी संपादक म्हणून परिचित असणाऱ्या, समितीच्या कार्यकारी विश्वस्तपदापर्यंत पोचलेल्या वसुधाताई परांजपे यांचे कार्य प्रेरणादायी आहे. ग्रामीण भागातील मुलांसाठी आधारवड ठरलेल्या समितीच्या कार्यात त्यांनी मोलाचे योगदान दिले. त्यांच्या कार्याच्या स्मृती जतन करून ठेवण्यासाठी त्यांच्याप्रमाणेच मूलगामी स्वरुपाचे काम करणाऱ्या दोन व्यक्तींना नुकतेच सन्मानित करण्यात आले. निमित्त होते वसुधाताईंच्या तृतीय स्मृतिदिनाचे.

अखिल भारतीय मराठी साहित्य संमेलनाचे माजी अध्यक्ष डॉ. नागनाथ कोतापल्ले यांच्या हस्ते यावेळी शैक्षणिक क्षेत्रातील कार्याबद्दल मुंबई विद्यापीठातील जर्मन भाषेच्या प्राध्यापक व मराठी भाषा प्रसारक डॉ. विभा सुराणा यांना 'वसुधा परांजपे स्मृती शिक्षणसेवा पुरस्कार', तर सामाजिक कार्याबद्दल परिसर संस्थेचे प्रकल्प संचालक रणजित गाडगीळ यांना 'वसुधा परांजपे स्मृती समाजसेवा पुरस्कार' प्रदान करण्यात आला. मानपत्र, पुष्प व रोख ५० हजार रुपये असे पुरस्काराचे स्वरूप होते.

यावेळी समितीमधील पाच विद्यार्थिनींना प्रत्येकी १० हजार रुपयांचे पारितोषिक जाहीर झाले. समितीच्या फर्ग्युसन रस्त्यावरील आपटे वसतिगृहात झालेल्या सोहळ्यात वसुधाताईंचे पती ज्येष्ठ भाषा अभ्यासक प्रा. प्र. ना. परांजपे, समितीचे कार्यकारी विश्वस्त तुकाराम गायकवाड आदी उपस्थित होते.

विकासाची नेमकी संकल्पना समजून घेत आपले कार्य निश्चित केले पाहिजे, असे सांगत डॉ. कोतापल्ले यांनी विद्यार्थी साहायक समितीच्या कार्याचा गौरव केला. असंख्य विद्यार्थ्यांच्या जडणघडणीत समितीबरोबरच वसुधाताईंसारख्या अनेक कार्यकर्त्यांचे योगदान मोठे असल्याचेही त्यांनी नमूद केले.

वसुधाताईंना शिक्षण क्षेत्रात विशेष रस होता. त्यांना प्रवासाची आवड होती. त्यांनी मानससरोवर यात्रा, नर्मदा परिक्रमा केली होती. दोन पुस्तकांचे संपादन केले होते. सामाजिक कार्यात त्यांचा पुढाकार असे. त्यामुळे त्यांची स्मृती जपण्यासाठी शिक्षण आणि सामाजिक क्षेत्रातील व्यक्तींची पुरस्कारासाठी निवड केल्याचे प्रा. प्र. ना. परांजपे यांनी सांगितले. पुरस्कार निवड समितीत परांजपे यांच्यासह परिमल चौधरी, रमेश पानसे यांचा समावेश होता. यावेळी वासंतीताई नाटेकर यांनी वसुधाताईंविषयी आठवणी सांगितल्या. प्रा. विजया देव यांनी सूत्रसंचालन केले.

> परिसर संस्थेचे सामाजिक कार्य अप्रत्यक्ष स्वरूपाचे आहे. ते हेरून समितीने हा पुरस्कार दिला, याचा आनंद आहे. शाश्वत, आरोग्यदायी आणि लोकाभिमुख विकासाचे काम संस्था करते. नागरी सुविधांच्या रचनेत सर्व घटकांचा विचार व्हायला हवा. वाहतूक व्यवस्था सुसूत्रित करण्यासाठी 'परिसर'चे काम उपयुक्त ठरत आहे.
>
> **–रणजित गाडगीळ**, प्रकल्प संचालक, परिसर संस्था.

> अन्य भाषिकांना मराठी भाषेचे शिक्षण देण्याच्या कार्यात योगदान देणाऱ्या सर्वांचा हा सन्मान आहे. हे काम आणखी प्रभावी होण्यासाठी एखादी शिखर संस्था किंवा जर्मन, फ्रेंचप्रमाणे मराठी भाषेचे विद्यापीठ असावे. सरकारी पातळीवरून त्याला मान्यता देण्याची व्यवस्था व्हावी.
>
> **–डॉ. विभा सुराणा**, मुंबई विद्यापीठातील जर्मन भाषेच्या प्राध्यापक, मराठी भाषा प्रसारक

संस्कार कोंदणातील हिरे

जगभरात चमकली अण्णांची लेक

विद्यार्थी साहायक समितीच्या संस्कारातून आजवर अनेक विद्यार्थी घडले आहेत. याच संस्कारांचे कोंदण ते आपल्या पुढच्या पिढीलाही देत आहेत. त्यातून अनेक हिरे विविध क्षेत्रांत चमकू लागले आहेत. समितीचे माजी विद्यार्थी अभय व्यवहारे यांची कन्या आर्या ही अभियांत्रिकीच्या क्षेत्रात कार्य करत असून अमेरिकेतील संस्थेने मानाचा पुरस्कार देत तिचा गौरव केला आहे. त्याविषयी अनुभव तिच्याच शब्दांत...

मी सन २०१७ मध्ये कमिन्स कॉलेज ऑफ इंजिनिअरिंगमध्ये मेकॅनिकल इंजिनिअरिंग अभ्यासक्रमाला प्रवेश घेतला. पहिल्या वर्षी विद्यार्थिनींच्या सर्वांगिण विकासासाठीच्या कॉलेजच्या योजना, क्लब आणि प्रोफेशनल

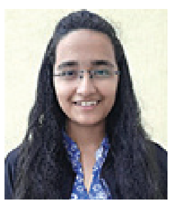

सेक्शन्सबद्दल माहिती मिळाली. त्यातूनच मला एएसएमई (ASME American Society of Mechanical Engineers) या आंतरराष्ट्रीय संस्थेचे सदस्य होण्याची संधी मिळाली. कला, विज्ञान आणि मल्टी डिसिप्लिनरी इंजिनिअरिंगचा अभ्यास संपूर्ण जगात पोहोचविणे आणि त्याला प्रोत्साहन देणे, हे या संस्थेचे उद्दिष्ट आहे. त्यासाठीच ASME Cummins Student Section ही शाखा आमच्या कॉलेजमध्ये सुरू झाली. त्यांचे काम मला आवडले आणि अभ्यासाबरोबर हेही करावे, असे वाटले. द्वितीय वर्षापासून मी असोसिएट सेक्रेटरी म्हणून १५ जणींच्या टीममध्ये कार्यरत झाले. अनेक व्याख्याने, औद्योगिक सहली आयोजित करण्यात भाग घेतला.

माझे काम बघून पुढच्या वर्षी मला व्हाइसचेअरमन करण्यात आले. त्यावेळी –ड्वए उीााळपी डीर्वशपीं इशलींळेप ने राष्ट्रीय पातळीवरचा एक कार्यक्रम आयोजित केला होता. त्या कार्यक्रमाला एएसएमईचे भारताचे प्रेसिडेंट उपस्थित होते. त्यांनी संपूर्ण आयोजनाचे कौतुक केले.

कॉलेजच्या शेवटच्या वर्षी मी सेक्शनची चेअरमन झाले. तेव्हा कोरोनामुळे माझ्यासमोर मोठे आव्हान उभे होते. सर्व व्यवस्थापन ऑनलाइन पद्धतीने करावे लागणार होते. त्यावर्षी विद्यार्थिनींसाठी चर्चासत्रे, विविध क्षेत्रांतील नावाजलेल्या व्यक्तींची व्याख्याने, स्पर्धा, कार्यशाळा असे ९ उपक्रम ऑनलाइन पद्धतीने यशस्वीपणे आयोजित केले.

मी दिलेल्या योगदानाची दखल घेऊन सर्व उपक्रमांचा तपशील एएसएमईने मागवला. ११ मे २०२१ ला मला एएसएमई न्यूयॉर्कच्या सीईओंकडून चार्ल्स टी मेन स्टुडंट लीडरशिप अवॉर्डचे गोल्ड मेडल मिळाल्याचे ईमेलद्वारे कळविण्यात आले. त्याचबरोबर ३००० डॉलरचे मानधन आणि सर्टिफिकेटसुद्धा मिळाले. हा अवॉर्ड दरवर्षी जगभरातून एकाच व्यक्तीला दिला जातो. भारतात १५६ महाविद्यालयांमध्ये एएसएमईच्या शाखा आहेत तर संपूर्ण जगभरात १३० देशांमध्ये एएसएमई कार्यरत आहे. त्याचबरोबर ९५ वर्षांपूर्वी सुरू झालेले हे अवॉर्ड पहिल्यांदाच भारताला मिळाले, हे समजल्यावर मला खूप आनंद झाला.

महर्षी कर्वे स्त्री शिक्षण संस्थेने अण्णांची लेक हा पुरस्कार देऊन माझे कौतुक केले. माझे एएसएमईसाठीचे कार्य आजही सुरू आहे. यामधून अभियांत्रिकी शिक्षण घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांना जास्तीत जास्त कुशल आणि वर्तमान तंत्राची माहिती करून देण्यास मदत व्हावी, अशी माझी इच्छा आहे.

–आर्या अभय व्यवहारे